

Michael Honig

Senilita
Vladimira P.

Přeložila Anna Rosová

Argo

Michael Honig
*Senilita
Vladimira P.*

Z anglického originálu *The Senility of Vladimir P.*,
vydaného nakladatelstvím Pegasus Books v New Yorku roku 2016,
přeložila Anna Rosová.

Obálku ilustroval Jozef Gertli Dangler.

Graficky upravil Libor Batrla.

Odpovědný redaktor Miloš Urban.

Jazyková redaktorka Alžběta Lexová.

Korektury Mirka Jarotková.

Technická redaktorka Alexandra Švolíková.

Vydalo nakladatelství Argo,

Milíčova 13, 130 00 Praha 3,

argo@argo.cz, www.argo.cz,

roku 2017 jako svou 3279. publikaci.

Vytiskla tiskárna Akcent.

Vydání první.

ISBN 978-80-257-2194-0

Naše knihy distribuuje knižní velkoobchod KOSMAS

sklad: Za Halami 877

252 62 Horoměřice

tel.: 226 519 383, fax: 226 519 387

e-mail: odbyt@kosmas.cz, www.firma.kosmas.cz

Knihy je možno pohodlně zakoupit v internetovém knihkupectví www.kosmas.cz

1.

Neměl nejmenší tušení, jak dlouho tam asi seděl. Mohly to být dvě hodiny. Mohly to být dva roky.

Konečně se spoje v jeho mozku probraly k životu a rozpoutaly řetězec zážehů, jako když letmé záblesky hvězd ozáří potměšlou, zmírající galaxii.

„Proč jsem tady?“ zakřičel rozčileně. „Co to dělám?“

„Čekáte,“ řekl Šeremetěv, zatímco mu natrásal jeden z polštářů na posteli.

„Na co?“

„Na schůzku.“

Vladimír přimhouřil oči. „Dostal jsem všechny podklady?“

„Samozřejmě,“ odpověděl Šeremetěv klidně.

„Dobrá.“ Vladimír přikývl. Jeho výraz se proměnil, zlost se vytratila. Už skoro zapomněl, kvůli čemu se tak rozčílil. Spojení kdesi v jeho mozku bylo pravděpodobně nenávratně ztraceno a ono sebeuvědomění, jež na krátký okamžik procitlo v jeho vědomí, bylo rázem to tam. Seděl tiše a pozoroval Šeremetěva při práci. Vladimír nedokázal s jistotou říct, co byl ten druhý muž zač, přesto se v jeho přítomnosti cítil uvolněně. Podvědomě tušil, že je v pořádku, aby mu tento muž stlal postel, dokonce měl pocit, že se tak neděje poprvé.

Šeremetěv byl menší postavy, na sobě měl jednoduchou bílou košili a tmavé kalhoty. Za tu dobu, co se o Vladimíra staral, nikdy neoblékl uniformu, obratnost a úspornost jeho pohybů při stlaní postele však jasně svědčila o tom, že profesi ošetřovatele vykonává už dlouho. Od chvíle, kdy jej profesor V. N. Kalin, renomovaný neurolog, požádal, aby se stal Vladimírovým osobním pečovatelem, uplynulo už téměř šest let. Stalo se tak krátce poté, co Vladimír ohlásil rezignaci na post prezidenta.

Ačkoli všem, kteří s prezidentem úzce spolupracovali, byl v té době jeho stav už zřejmý, stále ještě na tom byl tak dobře, aby po předchozí pečlivé přípravě dokázal zvládnout veřejná vystoupení podle jasně daného scénáře. Jeho nástupce Gennadij Svěrkov se dokonce nepřestával ohánět jeho jménem, aby ze starého pána vytěžil pár plusových bodů pro svůj upadající úřad. Tehdy měl Vladimir stále ještě osobního sluhu, který ho oblékal, a několik asistentů, kteří ho udržovali v kurzu dění, zatímco Šeremetěvova role byla jen minimální. S Vladimirovou zhoršující se pamětí však Šeremetěvovy povinnosti narůstaly. Během pár let začala být Vladimirova veřejná vystoupení natolik nevypočitatelná, že dokonce i Svěrkovovi lidé ho postupně před publikum vodili stále méně a o jeho stavu se mezi lidmi začaly šířit (nikdy nepotvrzené) zvěsti. Přestal vystupovat na veřejnosti. Nejprve byli propuštěni jeho dva asistenti, po nich osobní sluha, a nakonec s ním zůstal jen Šeremetěv.

Ošetřovatel se o politiku nikdy nezajímal, ani se nestaral o to, co kdo komu kdy v Kremlu vyvedl. Celá tato sféra pro něj představovala jen zkalenou vodu, z níž bez zjevného důvodu či příčiny vyplouvala na hladinu a zase klesala ke dnu různá jména, a tomu, co se odehrávalo pod povrchem – něco se rozhodně dít muselo, jak tvrdili všichni kolem –, se porozumět nesnažil. Šeremetěv neslyšel ani zvěsti o tom, že byl Vladimir odstraněn, zatímco jeho stárnoucí kumpáni se v posledních dnech jeho doznívajícího vlivu zuby nehty drželi vydobytých postů. Věděl jen, že prezident ohlásil odchod do důchodu – a o pár týdnů později si ho profesor Kalin zavolal do své kanceláře.

„Znáte moji matku?“ zeptal se Vladimir, když Šeremetěv načechral poslední polštář a vrátil ho na postel.

„Ne, Vladimire Vladimiroviči. Nikdy jsem neměl tu čest se s ní setkat.“

„Seznámím vás. Přijede později. Poslal jsem pro ni auto.“

Šeremetěv se otočil. „Je čas jít do sprchy, Vladimire Vladimiroviči. Musíte si dnes na sebe vzít něco speciálního. Přijde vás navštívit nový prezident.“

Vladimir na něj zmateně pohlédl. „Nový prezident? Copak já nejsem prezident?“

„Už ne, Vladimire Vladimiroviči. Teď už je prezidentem někdo jiný.“

Vladimir přimhouřil oči. V dřívějších letech by v něm taková informace vyvolala výbuch vzteku. Nyní však tyto záchvaty nepřicházely tak často, a když už se objevily, neměly dlouhého trvání. Nic z toho, co Vladimir vyslechl, nezůstalo v jeho paměti déle než jednu dvě minuty. Pokud už ho něco vyvedlo z míry, bylo to s největší pravděpodobností zapříčiněno tím, že právě myslel na věci, jež se odehrály před dvaceti, možná třiceti lety.

„Někdo sem má přijít?“ zeptal se nakonec Vladimir. „To jste říkal?“

„Ano. Nový prezident, Konstantin Michajlovič Lebeděv.“

Vladimir si pohrdavě odfrkl: „Lebeděv je přece ministr financí!“

Šeremetěv neměl nejmenší tušení, jestli byl Lebeděv někdy ministrem financí, ale nyní jím tedy určitě nebyl. „Stal se novým prezidentem, Vladimire Vladimiroviči. A rád by dostal vaše požehnání. To je přece dobře, nebo ne? Dokazuje to, jak moc si vás váží.“

„Moje požehnání?“ Vladimir sraštil čelo. „Copak jsem kněz?“

„Ne.“

„Tak proč chce moje požehnání?“

„To se tak říká, Vladimire Vladimiroviči. V tomto případě jste docela jako kněz.“

Vladimir hleděl na Šeremetěva s podezřením. „Kde to jsme?“

„Na dače.“

„Na které dače?“

„V Novo-Ogarjovu.“

„V Novo-Ogarjovu? Proč se mám setkat s Lebeděvem tady, a ne ve svojí kanceláři?“

„Dnes se s ním setkáte tady.“

„Já toho hajzla vyrazím. Budou tam kamery?“

„Myslím, že by tam měly být.“

„Dobrá. Uvidíme, jak se mu to bude líbit!“ Vladimir se zahihňal. Vzpomněl si, jak se před televizními kamerami v Severomorsku zbalvil admirála Alexeje Gorkého, velitele Severního loďstva. Tu chvíli si vysloveně užíval.

Zničehonic stál Gorkij přímo před ním. Měli jste vidět, jak se tvářil! Ten starý náfuka v obrovské admirálské čepici uviděl všechny ty běžící kamery a pomyslel si, že mu Vladimir nejspíš přijel připnout další medaili na hrud' ověšenou vyznamenáními, a nyní, ještě než si to stihl vůbec uvědomit, dostal padáka. „To jste nečekal, co, Alexeji Maximoviči? Tak kdo je tu šéf, no? To vás naučí mluvit na veřejnosti o nedostatku peněz pro loďstvo.“ Vladimir se smál a bušil pěstmi do opěrek křesla.

Šeremetěv ho na moment spustil z očí, když zašel do Vladimirovy šatny. Byl rozhodnutý, že při návštěvě nového prezidenta musí jako prezident vypadat i jeho pacient. Nespěchal, před přeplněnými věšáky a zásuvkami zvažoval různé varianty, dokud se s konečnou platností nerozhodl pro tmavě modrý oblek, světle modrou košili, červenou kravatu s bílými puntíky a černé kožené boty. Z Vladimirovy impozantní sbírky hodinek vybral takové, které považoval za jednoduché, ale elegantní, s tenkou zlatou lunetou, bílým ciferníkem, zlatými ručičkami a koženým páskem.

Vrátil se i se všemi věcmi do ložnice a rozložil oblečení na postel. „Tak pojďte, Vladimire Vladimiroviči. Je čas na sprchu. Ať jste jako ze škatulky.“

Vladimir se na něj nejistě zahleděl. „Proč?“

„Přijede za vámi Konstantin Michajlovič.“

„Lebeděv? Toho myslíte? Ten by měl jít za knězem.“

„Proč?“ zeptal se Šeremetěv.

Vladimir sraštil čelo. Měl pocit, že Lebeděv potřebuje kněze, ale vůbec netušil proč. „Umírá mu matka,“ napadlo ho.

Kamery byly připraveny v přízemí dači v oficiálním přijímacím pokoji, do kterého už léta nikdo nevstoupil, ale pro tuto příležitost ho pokojské ráno vyvětraly a uklidily. Po obou stranách zdobeného krbu k sobě byla v pětáctýřicetistupňovém úhlu natočena dvě křesla a nad nimi zářila dvě studiová světla. V kuchyni se už od rozbřesku činil šéfkuchař Viktor Stěpanin se svými pomocníky, aby připravili bufetové občerstvení v podobě jednohubek a zákusků, které byly nyní naservírovány na

stolech podél stěny pokoje. Poblíž posledního stolu stál vysoký muž s nepoddajnými šedivými vlasy, na sobě měl tmavě šedý oblek a za zády dva členy prezidentské ochranky s vážnou tváří. Další asistenti, televizní technici a členové ochranky pobíhali za kamerami.

Když Šeremetěv přivedl Vladimira, rozhostilo se v pokoji ticho. Všechny oči se zaměřily na starého muže v modrém obleku, jenž se zastavil ve dveřích. Několik pramenů šedivých vlasů se mu lepilo k temeni, obličej měl vráscitý, tváře povislé, přestože brada si uchovala svůj čtvercovitý tvar, široké čelo, lehce zešíkmené ledově modré oči posazené blízko sebe – ten obličej dosud každý ihned poznal, vždyť byl po třicet let tím nejfotografovanějším v celém Rusku.

Vladimir zmateně pohlédl na Šeremetěva.

„To je v pořádku, Vladimire Vladimiroviči,“ zašeptal ošetřovatel. „To jsou jen lidé, co přišli na to setkání.“

„Já tam jdu taky?“

„Ano.“

„Dostal jsem všechny podklady?“

„Samozřejmě.“

Vladimir se znovu rozhlédl, nyní vstřebával všechna ta světla a kamery o poznání klidněji. Jakýsi instinkt, poslední, který mu ještě zbyl, v něm probudil vůdce, jímž kdysi býval, přiměl ho narovnat záda, vysunout bradu a rty zvlnit do lehce pohrdavého úsměvu.

„S kým se mám sejít?“ zašeptal.

„S Lebeděvem,“ odpověděl Šeremetěv.

„Samozřejmě, s Lebeděvem!“ zamumlal a v jeho hlase zazněl tón bojového nadšení, když zahlédl vysokého muže stojícího se svými asistenty na druhé straně pokoje. „Už bylo načase!“

Konstantin Michajlovič Lebeděv začal šplhat po politickém žebříčku jako primátor Moskvy. Dokázal spojit energický otevřený styl se skrytou zbabělou podřízeností vůči kremelským pokynům, tudíž byl, jak se zdálo, pro tuto funkci ideálním kandidátem. Během primátorského období získal záhy pověst nenasytného korupčníka, poháněného spíše touhou po penězích než po moci. Byl to ten typ politika, který nepředstavoval žádnou hrozbu, a Vladimir ho vždy rád podpořil. Při pohledu

zpět však už tehdy pomalu vyplývalo na povrch, že Lebeděvovi jde o víc, než by se na první pohled mohlo zdát. Co jednou rukou bral v podobě úplatků, druhou vracel – nebo alespoň zčásti, když prozíravě udržoval prosté obyvatele Moskvy spokojené pomocí série populistických opatření, jež sice nijak nepřispívala k lepší budoucnosti města, ale obšťastnila každého Moskvana pár kopějkami. Záhy mu v médiích začali říkat Strýček Kostá a jeho samotného tato přezdívka náležitě těšila. Politik, který dychtí po penězích a zároveň chce být všemi milován, se zdál být ještě menší hrozbou, proto mu Vladimír dopřál ještě jedno volební období na postu primátora. Vladimír však musel přiznat, že ho podcenil a nechal se strhnout Lebeděvovým talentem, s nímž hrál roli dobrosrdečného kašpara. Větší než chamtivost Strýčka Kosti, přestože dosahovala opravdu obřích rozměrů, byla ve skutečnosti jeho mazanost. Od samého počátku pokukoval po postech mnohem zářivějších, než je pouhé křeslo primátora hlavního města. V době, kdy si to Vladimír uvědomil, měl už Lebeděv v kapse celou Moskvu a představoval sílu, s níž se musí počítat.

Vladimír se rozhodl, že ho zničí. Do federální vlády Lebeděva dosadil jen proto, aby ho mohl o rok později vyrazit pro nekompetentnost a korupci. Lebeděv se odplazil – raněný, nikoli však smrtelně. Využil naplno své vládní funkce a rozdělil výtobytky krátkého, zato kolosálního ministerského drancování mezi skupinu vlivných stoupců, kteří od něj zcela oprávněně očekávali mnohem víc, pokud by se mu v budoucnu opět podařilo dostat se k moci. Nasbíral také pozoruhodné množství různých tajemství, která se týkala i těch nejvyšších pater Kremlu – i těch *úplně nejvyšších*, což ho chránilo před dalšími útoky, jež by mu mohly definitivně srazit vaz. A tak Vladimír vrátil Lebeděva do hry a nespouštěl z něj oči, zatímco hledal jiný způsob, jak se ho zbavit. Následující desetiletí se cyklus opakoval – Strýček Kostá přitančil do vlády a zase odtančil pryč, přičemž nestydatě drancoval každé ministerstvo, které mu Vladimír přihrál, nahrabal si ještě víc a rozhazoval ještě štědřeji, aby si tak stihl vytvořit další kohortu stoupců, než dostane potupného padáka, a při každém z vyhazovů využíval své pověsti dobráka, aby se vykreslil jako nevinná oběť kremelských intrik. Vladimír ho z duše

nenáviděl. Cítil k němu nepřekonatelný odpor, způsobený vědomím, že jediný důvod, proč tento člověk vůbec existuje, je jeho vlastní chyba, protože to byl on sám, kdo mu pomohl do sedla a nesrazil ho k zemi, dokud měl ještě šanci. Cítil existenciální nenávist, vyvěrající z pohledu na někoho, kým hluboce pohrdá... a z vědomí, že i přes odlišný vzhled je jeho dokonalou kopií.

Nyní vykročil od Šeremetěva přes celou místnost směrem k Lebeděvovi, jako by se to všechno odehrávalo před dvaceti lety a on se právě chystal téhle své noční můře, co mu tak dlouho nedávala spát, zasadit poslední ránu z milosti. „Konstantine Michajloviči!“ hlasitě ho přivítal.

Okamžitě k němu přispěchal jeden z Lebeděvových asistentů: „Vladimire Vladimiroviči, prezident Lebeděv vás dnes navštívil, aby vám vyjádřil úctu a aby vás požádal, zda byste neřekl pár slov ruskému lidu k příležitosti této šťastné události jeho zvolení. Kdybyste mohl například říct...“

„Sedněte si,“ řekl Vladimir Lebeděvovi a ukázal na jedno z připravených křesel.

„Ale, Vladimire Vladimiroviči...“, zaváhal asistent.

Vladimir došel ke druhému křeslu a s panovačným výrazem u něj chvíli postál. Lebeděv pohlédl na asistenta. „To zvládnu sám,“ zamumlal.

Jakmile se muži usadili, ihned se kolem nich začaly točit maskérky, aby jim napudrovaly tváře. Vladimir netrpělivě zvedl bradu, jen aby už skončily. Zhruba po minutě je odehnal pryč. „To stačí! Dost!“

Maskérky zmizely.

„Konstantine Michajloviči, jste připraven?“ zeptal se producent zpoza kamery.

Lebeděv přikývl.

Světla se rozsvítila. Celá scéna se najednou rozjasnila. Vtom Vladimir uhodil rukama do područek křesla. „Takže? Co jste mi přišel oznámit, Konstantine Michajloviči? S vaší prací nejsem vůbec spokojen! Ministerstvo financí je naprostá katastrofa. Před rokem jste mi slíbil, že tam uděláte pořádek. Ale teď je to tam horší než kdy dřív!“

„Vladimire Vladimiroviči –“

„No tak, Konstantine Michajloviči! Co mi k tomu řeknete?“

Lebeděv se rychle otočil na asistenty a obrátil oči v sloup. Poté pohlédl zpět na exprezidenta. „Z ministerstva financí už jste mě jednou vyhodil, Vladimire Vladimiroviči. Dokonce jste použil ta samá slova. Chystáte se to udělat znovu?“

„Já jsem vás znovu jmenoval?“

„Ne,“ řekl Lebeděv.

„Tak proč tu tedy jste?“

„Kvůli tomuhle.“ Lebeděv uchopil Vladimirovu ruku a s úsměvem se otočil na kamery. „Podívejte se do kamery a pěkně se usmějte, Vladimire Vladimiroviči.“

Vladimir odstrčil Lebeděvovu ruku. „Ty jsi ale podrazák, Košto Lebeděve! Vždycky jsi byl podrazák!“

„No, pokud já jsem podrazák, pak jsem měl toho nejlepššího učitele v celém Rusku,“ procedil Lebeděv koutkem úst, stále však s úsměvem na tváři. „Ale no tak, Vladimire Vladimiroviči, co bychom si nalhávali.“

„Nalhávali? Dobrá, nebudeme si nic nalhávat. Jsi jenom prachobyčejnej zloděj.“

Lebeděv se naklonil dopředu, stále ještě s úsměvem na rtech. „A ty? Tys přece vždycky věděl, jak získat svůj podíl. Kde jenom začít? Olympiádou? Světovým pohárem? Nebo co takhle Koljakovovým obchvatem? To bylo něco! Ten bude Moskvu dusit jako oprátka ještě dalších sto let. Kolikpak jsi za ten obchvat dostal, co, Vovo? Dvacet procent?“

„Měl jsem tě nechat zavřít. Jsi ještě horší, než jsem si myslel.“

„Já? Podívej, to já jsem teď prezident. Tak se, sakra, začni usmívat a koukej mi pográtulovat.“

„Jdi do prdele, Košto.“

„Řekni: Přeju vám hodně štěstí, Konstantine Michajloviči. Ve vašich rukách je matička Rus v bezpečí.“ Lebeděv vyčkával. „No tak, Vladimire Vladimiroviči. Řekněte to.“

Vladimir se zasmál.

„Přeju vám hodně štěstí, Konstantine Michajloviči. Ve vašich rukách je matička Rus v bezpečí.“

„Ve *vašich* rukách? Ty nikdy nebudeš prezidentem, Košto Lebeděve. Ani Rusko si něco takovýho nezaslouží.“

„Tak dobře, nikdy nebudu prezidentem. Fajn. Je to jen hra. Tak si pojďme hrát. Řekněte: Přeju vám hodně štěstí –“

„Necejtíš něco?“

Lebeděv se zarazil. „Co?“

„Nadechni se!“

Lebeděv začichal. „Nic necítím.“

„Určitě?“

„To má být vtíp?“

„Určitě to necejtíš?“

„Co?“ řekl Lebeděv.

Vladimir na něj pohlédl, pak se sám pro sebe chytrácky pousmál.

Lebeděv se zhluboka nadechl. „Dobrá,“ zavrčel. „Tak hele, stačí, když řekneš: Přeju vám hodně štěstí, Konstantine Michajloviči. Ve vašich rukách –“

Vladimir bouchl pěstí do opěrky křesla. „S vaší prací nejsem vůbec spokojen, Konstantine Michajloviči! Ministerstvo financí je naprostá katastrofa. Před rokem jste mi slíbil, že tam uděláte pořádek. Ale teď je to tam horší než kdy dřív!“

Lebeděv se otočil k producentovi. „Máme dost snímků? Už mi s tím starým bláznem došla trpělivost.“

„Ještě vteřinku, Konstantine Michajloviči.“ Producent se tiskl spolu s několika technikou před obrazovkou počítače. Prohlíželi si záznamovou stopu zdvojenou rychlostí a snažili se zjistit, zda mají dostatek záběrů, ze kterých by mohli vytvořit dojem dvou mužů v přátelském rozhovoru před kamerami. Byly zde záběry Vladimira, jak se směje sám pro sebe, jak se vysmívá Lebeděvovi. Když se to správně sestříhá a pospojuje, snad by...

Muži z ochranky postávali okolo a cpali se kanapkami, s nimiž si dal kuchař tolik práce.

Vladimir kývl hlavou na Šeremetěva. „S kým mám další jednání?“ zašeptal.

„Teď je čas na odpočinek, Vladimire Vladimiroviči.“

„A potom?“

„Oběd.“

„S kým?“

„Nevím přesně, Vladimire Vladimiroviči.“

„Zjistěte to.“

„Když budeme muset, nějak to poslepujeme dohromady,“ oznámil producent Lebeděvovi. „Ale není to nic moc. Možná byste to mohl zkusit ještě jednou, Konstantine Michajloviči.“

„Kristepane!“ zasyčel Lebeděv. „Čí to byl vůbec nápad?“ Podíval se na Vladimira a zhnuseně se otřepal. Nový prezident si nemohl, a možná ani nechtěl, pomoci, musel Vladimirovi znovu zopakovat, co si o něm myslí. Vladimír s chutí zareagoval. Brzy si tito dva muži otevřeně bez jakýchkoli zábran nadávali, a v přeplněném pokoji tak před zraky všech vyvrhávali páchnoucí vnitřnosti plné desítky let staré nevraživosti.

Vtom se Lebeděv postavil.

„Konstantine Michajloviči,“ řekl jeden z jeho asistentů, „prosím, zkuste to ještě jednou.“

Lebeděv zaskřípal zuby. Poté se dotkl Vladimirovy ruky s takovým nadšením ve tváři, jako by sahal na orangutana. „Přeju vám hodně štěstí, Konstantine Michajloviči,“ zasyčel. „Ve vašich rukách je matička Rus v bezpečí.“

„Já nejsem Konstantin Michajlovič, ty idiote. Jsem Vladimír Vladimirovič.“

Lebeděv se přiměl k úsměvu pro kamery. „Ne, to máte říct vy mně. *Ve vašich rukách je matička Rus v bezpečí.* Řekněte to.“

„Chceš, abych to řekl, Kostó?“

„Jo, Vovo, chci, abys to řekl.“

Vladimír na něj pohlédl a koutky mu cukaly úsměvem. Kdesi hluboko v tom, co zbylo z jeho rozumu, stále dobře věděl, že moc je moc a že pro to neexistuje lepší důkaz, než když bez ohledu na příležitost či význam zřejmých následků zkazí radost někomu jinému – i kdyby mělo jít o pouhou neochotu vyslovit větu, jež by ho nestála vůbec nic.

Lebeděv chvilku vyčkal – pak se otočil a vyřítit se ven.

Pokoj se vylidnil. Ochránka i asistenti vyběhli za Lebeděvem, pusy plné jednohubek. Během minuty tu zbyli jen televizní technici.